

УДК 378.015.31:172.15]:398.8

DOI: 10.31652/3041-2439-2025-3-9

Формування патріотичних цінностей у майбутніх учителів початкової школи засобами народної пісенної творчості

Оксана Граб,¹ Олександр Граб

1. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна
2. Комунальний заклад «Вінницький фізико-математичний ліцей № 17»

Анотація

У статті розкрито актуальність проблеми формування патріотичних цінностей у майбутніх учителів початкової школи засобами народної пісенної творчості. Мета наукової роботи полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні особливостей формування патріотичних цінностей у майбутніх педагогів засобами української народної пісні. Зокрема, уточнено сутність поняття «патріотичні цінності», визначено їх основні компоненти. Подано власне трактування процесу формування патріотичних цінностей в майбутніх учителів початкової школи засобами народної пісенної творчості. Український пісенний фольклор визначено потужним дидактичним матеріалом для формування зацікавлення музичним мистецтвом, виховання патріотизму. Наголошено на необхідності використання в професійній підготовці майбутнього вчителя початкової школи творів пісенно-обрядового фольклору. Презентовано досвід формування патріотичних цінностей у студентів спеціальності «Початкова освіта» факультету дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Визначено етапи вивчення народних пісень. Запропоновано педагогічні умови, необхідні для формування готовності майбутнього педагога до виховання патріотичних цінностей в учнів молодшого шкільного віку. Подано перелік навчальних дисциплін, які мають вагомий потенціал для формування патріотизму в майбутніх учителів початкової школи. Наголошено на необхідності використання творів, які відображають менталітет української нації. Акцентовано увагу на історичних, козацьких піснях, думах, які мають вагоме виховне значення. Окреслено основні напрямки роботи з використання української народної пісенної творчості. Результати дослідження свідчать, що народні пісні, завдяки їх глибокому змісту і емоційній силі, є ефективним інструментом у формуванні патріотичних цінностей у молодого покоління педагогів.

Ключові слова: майбутній педагог, патріотичні цінності, професійна підготовка, народна пісенна творчість, молодші школярі.

UDC 378.015.31:172.15]:398.8

DOI: 10.31652/3041-2439-2025-3-9

Formation of patriotic values in future primary school teachers using folk song creativity

Oksana Grab¹ Oleksandr Grab

1. Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

2. Municipal institution «Vinnytsia Physics and Mathematics Lyceum № 17»

Abstract

The article reveals the relevance of the problem of forming patriotic values in future primary school teachers by means of folk song creativity. The purpose of the scientific work is to theoretically and methodologically substantiate the features of the formation of patriotic values in future teachers by means of Ukrainian folk song. In particular, the essence of the concept of «patriotic values» is clarified, their main components are defined. The proper interpretation of the term «forming patriotic values in future primary school teachers by means of folk song creativity» is given. Ukrainian folk song folklore is defined as a powerful didactic material for forming interest in musical art, educating patriotism. The need to use works of song and ritual folklore in the professional training of future primary school teachers is emphasized. The experience of forming patriotic values in students of the specialty «Primary Education» of the Valentina Voloshyna Faculty of Preschool and Primary Education of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University is presented. The stages of studying folk songs are determined. The pedagogical conditions necessary for forming the readiness of a future teacher to educate patriotic values in primary school students are proposed. A list of academic disciplines is presented that have significant potential for forming patriotism in future primary school teachers. The need to use works that reflect the mentality of the Ukrainian nation is emphasized. Attention is focused on historical, Cossack songs, and dumas that have significant educational significance. The main directions of work on the use of Ukrainian folk song creativity are outlined. The results of the study indicate that folk songs, due to their deep content and emotional power, are an effective tool in forming patriotic values in the younger generation of teachers.

Keywords: future teacher, patriotic values, professional training, folk song creation, younger schoolchildren.

Постановка проблеми. В умовах соціальних та культурних змін, спричинених повномасштабною агресією жорстокого ворога, зростає потреба в зміцненні національної єдності та свідомості громадян України. Особливої актуальності набуває проблема формування патріотичних цінностей у майбутніх учителів початкової школи, адже саме вони є носіями культури та відіграють вирішальну роль у вихованні в дітей почуття гордості за свою країну, поваги до її історії, традицій, звичаїв та культурної спадщини. З огляду на це, необхідною здатністю майбутніх педагогів до створення здорової національної ідентичності та забезпечення розвитку суспільства в цілому є вміння передавати патріотичні цінності. Зокрема, в Концепції «Нова українська школа» зазначається, що «ключовим виховним елементом є приклад учителя, який має плекати повагу до прав людини, демократії, підтримки добрих ідей, виховувати не лише відповідальність за себе, а й за розвиток і добробут країни та всього людства» [11, с. 19-20]. Тому постає необхідність якісної професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в закладі вищої освіти шляхом удосконалення освітніх програм, посилення уваги до патріотичного виховання на всіх етапах фахового становлення, розвитку в майбутніх учителів початкової школи навичок передавання патріотичних ідеалів через освітні практики та інтеграцію цих цінностей в освітній процес. Такий підхід сприятиме не лише підвищенню професійної майстерності майбутніх педагогів, а й формуванню в них стійких патріотичних переконань, які вони зможуть передавати молодшим школярам.

Ефективним засобом формування патріотичних цінностей у майбутніх учителів початкової школи вважаємо

українську народну пісенну творчість,

оскільки вона вбирає в себе історію, культуру та моральні орієнтири нації. Саме через пісенну спадщину студенти матимуть змогу зануритися в культурні традиції України, що сприятиме розвитку національної свідомості та почуття гордості за свою країну. На наше переконання, використання народної пісенної творчості в освітньому процесі допоможе здобувачам вищої освіти розвивати глибоке розуміння українських етнокультурних традицій, що є важливим для їхньої подальшої професійної діяльності.

Дослідженню проблеми формування патріотичних цінностей в майбутніх учителів початкової школи присвячені наукові праці О. Акімової, Л. Аристової, В. Бакум, І. Барановської, А. Бережної, Л. Василевської-Скупої, Г. Волошиної, Г. Голі, К. Дроздової, Т. Коваль, О. Комар, О. Кравчук, В. Марчук, А. Хомярчук, С. Чабан-Чайки, І. Шевчук, О. Шпортун, С. Якименко та інших.

Зокрема, О. Акімова, А. Бережна у своїх роботах презентують аналіз сучасних методів організації національно-патріотичного виховання майбутніх учителів початкової школи. Предметом зацікавлення Л. Аристової є методичні засади підготовки майбутніх учителів до патріотичного виховання учнів 4-х класів на уроках музичного мистецтва [1]. В. Бакум приділяє увагу проблемі формування музично-педагогічної культури майбутніх учителів музики засобами української народної пісні [2]. І. Барановська досліджує виховний потенціал мистецьких дисциплін у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи. Г. Волошина, О. Комар, О. Кравчук, І. Шевчук розглядають теоретико-методичні аспекти формування патріотичних цінностей у майбутніх учителів початкової школи в процесі фахової підготовки. Г. Голя, А. Хомярчук

зосереджують увагу на формуванні

національно-патріотичних цінностей у майбутніх учителів крізь призму історико-мистецької спадщини. Педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання національної самосвідомості учнів у загальноосвітніх закладах обґрунтовані в наукових працях К. Дроздової, Л. Василевської-Скупої [4]. Методичні рекомендації з формування національної ідентичності майбутнього вчителя початкової школи пропонує в своїх наукових дослідженнях В. Марчук. Особливості практичного використання пісенно-обрядового фольклору у вихованні студентів закладів вищої освіти розкривають у своїх роботах Т. Коваль, О. Шпортун [9]. Теоретико-методичні аспекти формування світогляду студентів шляхом вивчення епічних творів української народної музичної творчості висвітлено в студіях С. Чабан-Чайки [13]. Проблема підготовки майбутніх учителів початкових класів до реалізації наступності у формуванні національно-патріотичної самосвідомості старших дошкільників та молодших школярів стала предметом зацікавлення С. Якименко.

У результаті опрацювання фахової літератури з виокремленої теми з'ясовано, що наукові пошуки здебільшого спрямовані на дослідження у таких напрямках: підготовка майбутніх учителів початкової школи до здійснення патріотичного виховання засобами красзнавства (М. Горват), мистецько-педагогічна підготовка майбутнього вчителя початкової школи в контексті культурологічного підходу (Т. Коваль, О. Поповська), національне виховання майбутніх учителів початкової школи засобами декоративно-прикладного мистецтва

(Н. Казьмірчук), виховання патріотичних почуттів майбутніх учителів засобами композиторської творчості (О. Нікітіна), впливу народного мистецтва на формування національних цінностей студентської молоді (О. Козарь, І. Майборода, Т. Рейс), формування національного світогляду студентів засобами етнокультурних традицій (Н. Матвієнко). Однак потенціал української народної пісенної творчості потребує більш детального вивчення, не розкрита його роль у формуванні патріотичних цінностей у майбутніх педагогів.

Мета статті полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні особливостей формування патріотичних цінностей у майбутніх учителів початкової школи засобами української народної пісенної творчості.

Патріотичні цінності, на переконання Н. Лях, Н. Ришак, – це стійка відданість та любов до свого народу, Батьківщини, гордість за їх минуле та сучасне, готовність відстоювати їх та захищати. Науковиці підкреслюють, що основними патріотичними цінностями є патріотичні переконання, почуття, моральні ідеали та моральна доблесть [12, с. 41]. Послугуючись науковими напрацюваннями Н. Комісаренко, в структурі патріотичних цінностей виокремлюємо гностичний, емоційно-ціннісний та діяльнісно-практичний компоненти. Розглянемо їх детальніше.

Гностичний компонент передбачає розуміння майбутніми педагогами сутності поняття «патріотичні цінності»; знання традицій, обрядів, звичаїв, культури свого народу; усвідомлення себе частиною свого народу.

Емоційно-ціннісний компонент відображає стійке емоційно-ціннісне ставлення здобувачів вищої освіти до себе як представника певної етноспільноти, почуття національної належності, любові до своєї історичної Батьківщини, що виявляється в потребі відстоювати її незалежність.

Діяльнісно-практичний виявляється в красзнавчо-пошуковій діяльності, у здатності самостійно вивчати культурно-історичну спадщину [10, с. 159-161].

У нашому розумінні, формування патріотичних цінностей в майбутніх учителів початкової школи засобами народної пісенної творчості – це процес виховання в здобувачів вищої освіти почуття національної ідентичності, національної гордості, любові до своєї Батьківщини та розуміння культурних традицій, поваги до культурної спадщини через використання народних пісень. Вважаємо, що освітній процес у закладі вищої освіти має бути спрямований на розвиток у майбутніх учителів початкової школи здатності через пісенну творчість передавати дітям патріотичні цінності, формуючи в них позитивне ставлення до історії, національної культури та традицій.

Варто зауважити, що народні пісні є частиною соціального життя, побуту, історії народу, відображають життя людини в різні суспільно-історичні епохи [7, с. 213]. Українська народна пісенна творчість охоплює календарно-обрядові пісні (веснянки, гаївки, купальські пісні, щедрівки, колядки), родинно-обрядові пісні (весільні, голосіння), родинно-побутові пісні (про кохання, сімейне життя, трагічні сімейні обставини, гумористично-сатиричні), соціально-побутові пісні (козацькі, чумацькі, кріпацькі, бурлацькі). «Українські народні пісні, думи, – зазначає С. Чабан-Чайка, – пласт культури, який несе інформацію про складові національної картини світу» [13, с. 318]. Погоджуємося з А. Іваницьким у тому, що український пісенний фольклор є потужним

дидактичним матеріалом для формування зацікавлення музичним мистецтвом, розвитку музичних здібностей. «Адже не кожна країна, – підкреслює науковець, – має таку спадщину – більше 500 тисяч народних пісень» [5, с. 53].

Поділяємо думку Т. Коваль, О. Шпортун стосовно необхідності використання у професійній підготовці майбутнього вчителя початкової школи творів пісенно-обрядового фольклору, які є джерелом пізнання історії кожного народу [9, с. 330]. На нашу думку, саме пісенно-обрядовий фольклор найкраще відображає культурно-звичаєві традиції, вірування народу та є важливим елементом соціальної й релігійної ідентичності. З огляду на це ми залучали студентів спеціальності «Початкова освіта» факультету дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського до розучування календарно-обрядових (колядок, щедрівок, веснянок, гаївок, русальних, купальських, жнивварських) та родинно-побутових (весільних, колискових) пісень. Зокрема під час вивчення дисципліни «Основи вокального мистецтва», здобувачі вищої освіти активно долучалися до збору та запису народних пісень. Така діяльність, на нашу думку, сприяє не лише пробудженню в майбутніх педагогів зацікавлення українським фольклором, а й формуванню національної свідомості, почуття патріотизму, поваги до культури та обрядів свого народу, розвиває творчий потенціал й навички використання фольклорних матеріалів в освітньому процесі початкової школи.

Послугуючись рекомендаціями С. Чайки [14], ми дотримувалися таких етапів вивчення народної пісенної творчості:

-інформували студентів про виховні можливості української народної пісенної творчості;

-зацікавлювали здобувачів вищої освіти до набуття знань про багатства фольклору;

-формували в студентів оцінний підхід до пісенних народних творів;

-активно залучали до пошуку та збирання народних пісень.

Зокрема в рамках навчальної дисципліни «Музичне мистецтво з методикою навчання», студентам спеціальності «Початкова освіта» як науково-дослідну роботу ми запропонували вивчати народну пісенну творчість свого краю. Майбутні педагоги збирали фольклор малої батьківщини або регіону, де наразі проживають, здійснювали пошук нових народних пісень, зокрема обрядових та ігрових, детальніше знайомилися зі звичаями та традиціями свого краю. Погоджуємося з Л. Василевською-Скупою, що така увага до народної творчості в умовах екзистенційної війни українців з російськими окупантами є джерелом відродження національної самосвідомості, усвідомлення важливості збереження державної незалежності [3, с. 309].

Для нашого дослідження важливими є педагогічні умови, необхідні для формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до виховання патріотичних цінностей в учнів молодшого шкільного віку, запропоновані Л. Василевською-Скупою, К. Дроздовою:

-формування внутрішньої позитивної мотивації, зацікавлення в здобувачів вищої освіти культурними надбаннями українського народу, до пізнання фольклорного багатства,

-виховання національної самосвідомості засобами народної пісенної творчості;

-створення освітньо-виховного середовища в закладах вищої освіти;

-відбір та систематизація українського народного пісенного матеріалу;

-удосконалення умінь та навичок виконання українських народних пісень;

-використання народної пісенної творчості під час інсценування народних свят [4, с. 267].

Уважаємо, що вагомий потенціал для формування патріотичних цінностей у майбутніх учителів початкової школи засобами народної пісні закладений в змісті таких навчальних дисциплін: «Основи музично-виконавської майстерності», «Педагогіка мистецтва», «Теорія і методика навчання мистецької освітньої галузі», «Музично-практична діяльність майбутнього педагога», «Мистецька діяльність вчителя початкової школи». З огляду на зазначені педагогічні умови під час проведення індивідуальних чи групових практичних та лабораторних занять ми створювали позитивну атмосферу, яка б налаштовувала здобувачів освіти на краще сприйняття народних музичних творів, проводили бесіди зі студентами про важливість національно-патріотичного виховання, роль української пісенної творчості в житті нашого народу, пропонували творчі завдання патріотичного характеру. Здобувачі вищої освіти презентували виконання українських народних пісень під час тематичних занять, концертів та музичних вечорів. Варто зазначити, що ми намагалися розкрити здібності кожного студента, творчий потенціал особистості, використовуючи індивідуальний підхід та емпатійне спілкування, сприяючи підвищенню рівня національної самосвідомості шляхом

знайомства з пісенним національним фольклором.

Працюючи з майбутніми педагогами над відбором та систематизацією українського народного пісенного матеріалу, наголошували на необхідності використання творів, які відображають менталітет української нації, сприяють вихованню патріотичних цінностей. Погоджуємося із науковицею С. Чайкою, яка зауважує, що під час вивчення зі студентами текстового матеріалу народних пісень варто опрацьовувати інформацію з питань народознавства, кобзарства, української музичної культури тощо, що допомагає на конкретних прикладах зрозуміти, як у пісенній творчості відображалось життя народу [14, с. 72]. Так, вагомий емоційний та виховний потенціал мають історичні пісні, які допомагають майбутнім учителям початкової школи не лише засвоювати історичні факти, а й пережити події минулого на емоційному рівні, що сприяє глибшому розумінню національних цінностей та ідентичності. Для виконання студентам були запропоновані такі історичні пісні: «Дунаю, Дунаю, чому смутен течеш», «Ой, на горі та й жінці жнуть», «Засвистали козаченьки», «Ой, не ходи Грицю», «Ой, у лузі червона калина», «Гей, там на горі Січ іде». На нашу думку, використання такого репертуару в освітньому процесі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського під час проведення тематичних занять, концертів, майстер-класів дозволить зберегти культурну спадщину та передавати патріотичні ідеї новим поколінням.

Слід зазначити, що потужним патріотичним духом наповнені

українські козацькі пісні й думи, змістом яких є героїчні події з історії козацтва, завдяки чому вони здатні створювати в студентів відчуття єдності з національною культурною спадщиною, адже не тільки передають ідеї мужності, відваги та боротьби за незалежність, а й формують розуміння цінності свободи, гідності та патріотизму. Риторичні фігури, заспівно-приспівний характер, діалогічність, інтонаційний діапазон, музично-поетична форма, вільний ритмічний малюнок, ладові видозміни посилюють емоційну насиченість козацьких пісень та дум. З огляду на це ми залучаємо ці твори в освітній процес для музичних занять, театралізованих постановок, зокрема в композиторських інтерпретаціях з використанням сучасних технологій. Так були запропоновані музично-пісенні твори на козацьку тематику таких композиторів: М. Леонтовича «Їхав козак на війноньку», «Козака несуть», «Пливе човен», П. Козицького симфонічна сюїта «Козак Голота», М. Вериківського симфонічна поема «Петро Конашевич-Сагайдачний», опера «Сотник». Нам імпонує думка Т. Коваль, яка наголошує на необхідності використання музично-творчої спадщини М. Леонтовича в професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи, завдяки якій у них формуватимуться організаційно-методичні вміння і навички щодо залучення молодших школярів до народної творчості [6, с. 359].

Варто підкреслити, що козацькі пісні та думи є потужним інструментом патріотичного виховання, який допомагає студентам усвідомлювати історичну роль козацтва в становленні української державності та формувати активну громадянську позицію. Вони сприяють розвитку національної свідомості, почуття гордості за свою країну. Поділяємо думку С. Чабан-Чайки стосовно того, що історичні,

козацькі пісні, думи, у яких висвітлюється героїчне минуле України, обов'язково мають бути включеними до навчальних програм, адже вивчення цих пісень сприяє не лише художньому розвитку майбутніх учителів початкової школи, а й формуванню професійного зацікавлення історією України, мистецтвом, українською народною музичною творчістю [13, с. 319].

Уважаємо ефективним для формування патріотичних цінностей у майбутніх учителів початкової школи використання української пісенної творчості під час інсценування народних свят, театралізованої діяльності, яка сприяє розкриттю духовного потенціалу та вихованню національної культури [8, с. 209]. Студентам спеціальності «Початкова освіта» дуже подобається брати участь у постановці дійств: «Вертеп», «Маланка», «Весна прийшла», «У чарівну купальську ніч». Переконані, що така творча діяльність сприяє збереженню культурної спадщини та забезпеченню глибшого розуміння традицій і обрядів свого народу.

Таким чином, серед основних напрямків роботи з використання української народної пісенної творчості у вихованні патріотичних цінностей в майбутніх учителів початкової школи варто відзначити:

- знайомство з кращими зразками української народної пісні;
- використання місцевого фольклору під час вивчення музично-педагогічних дисциплін;
- залучення здобувачів вищої освіти до виконання та запису народних творів;
- виконання під час практичних занять хорових обробок народних пісень;

-аналіз конкурсів виконавців народної пісні та обговорення виступів;

-проведення бесід, лекцій-концертів, семінарів, фольклорних свят [2, с. 111].

Підтримуємо думку Л. Аристової стосовно того, що вчителів початкової школи, формуючи патріотичні цінності в молодших школярів під час уроків, варто звертати увагу на такі аспекти:

-виховання поваги до свого народу, любові до Батьківщини через вивчення народних пісень патріотичного спрямування, у яких відображається боротьба за свободу, волю, героїчне минуле нашого народу;

-пропагування української музичної культури через проєктну діяльність, пропонуючи молодшим школярам створювати проєкти на теми: «Сучасне життя української народної пісні», «Музика мого народу», «Сяйво козацької слави» тощо;

-проведення конкурсів, фестивалів патріотичної пісні;

-формування знання про історію своєї країни через народні музичні твори (думи, історичні пісні);

-знайомство з історією українських народних інструментів (кобза, бандура, цимбали тощо) [1, с. 19].

Висновки. Отже, українська народна пісенна творчість має суттєве значення у формуванні патріотичних цінностей у майбутніх учителів початкової школи. Вона сприяє розвитку національної свідомості, почуття гордості за культурну спадщину та історію свого народу, виховує в майбутніх педагогів любов до своєї Батьківщини. Народні пісні, завдяки їх глибокому змісту і емоційній силі, є ефективним інструментом у формуванні патріотичних цінностей у молодого покоління педагогів. Збагачення змісту музично-педагогічних дисциплін народною творчістю дозволить майбутнім учителям краще усвідомити роль національних традицій у вихованні

молодших школярів та формуванні їхніх патріотичних переконань.

Використання в професійній підготовці майбутнього вчителя початкової школи творів пісенно-обрядового фольклору: розучування історичних, козацьких пісень, дум, долучення здобувачів вищої освіти до пошуку та збирання народних пісень, використання української пісенної творчості під час інсценування народних

свят, театралізованої діяльності найкращим чином сприятиме формуванню в майбутніх педагогів патріотичних цінностей.

Наше дослідження не вичерпує усіх аспектів порушеної проблеми. Перспективи подальших наукових розвідок убачаємо в дослідженні засобів і технологій формування пізнавального інтересу майбутніх учителів початкової школи до вивчення творів українських композиторів.

Список використаних джерел

1. Аристова Л. Методичні засади підготовки майбутніх учителів до патріотичного виховання учнів 4-х класів на уроках музичного мистецтва. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки*. 2018. № 1 (60). С. 16-20.
2. Бакум В. А. Формування музично-педагогічної культури майбутніх учителів музики засобами української народної пісні. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2017. Вип. 1. С. 108-113.
3. Василевська-Скупа Л. П. Особливості формування творчих здібностей майбутніх учителів музики у вокальному класі. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. Київ-Вінниця: ДОВ Вінниця, 2003. С. 307-310.
4. Дроздова К. Є., Василевська-Скупа Л. П. Педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання національної самосвідомості учнів у загальноосвітніх закладах. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2018. Вип. 50. С. 266- 270.
5. Іваницький А. І. Українське музичне мистецтво. Київ: Музична Україна, 2005. 234 с.
6. Коваль Т. В. Використання народнопісенної спадщини Миколи Леонтовича у мистецькій підготовці майбутніх учителів початкових класів. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2012. Вип. 12. С. 357-360.
7. Коваль Т. В., Граб О. Д. Розвиток творчої особистості майбутнього педагога засобами народного музичного мистецтва. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 74(2). С. 211-215.
8. Коваль Т. В., Граб О. Д. Національне виховання молодших школярів засобами музично-театралізованої діяльності. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2022. № 1. С. 206-211. <https://dspace.vspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c2e965b7-aba1-4784-849b-f4f0708dd882/content> (дата звернення: 26.01.2025).
9. Коваль Т. В., Шпортун О. М. Пісенно-обрядовий фольклор та його практичне використання у вихованні студентів вищих навчальних закладів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2005. Вип. 7. С.330-332.
10. Комісаренко Н. О. Формування патріотичних цінностей у студентів з опорою на ідеї В. О. Сухомлинського. *Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С. З. Гжицького*. 2011. Т. 13. № 3(49). С. 157-163.
11. Концепція «Нова українська школа». Ухвалена рішенням колегії МОН від 27 жовтня 2016 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-comp.pdf> (дата звернення: 26.01.2025).
12. Лях Н. Г., Ришак Н. І. Національно-патріотичні цінності: сутність та визначення поняття. *Наша школа: науково-практичні студії*. 2023. № 4. С. 39-44.
13. Чабан-Чайка С. Формування світогляду студентів шляхом вивчення епічних творів української народної музичної творчості. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* : збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів. Кам'янець-Подільський: Кам'янець- Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. Вип. 23. С. 317-319.

14. Чайка С. В. Українська народна музична творчість як головний чинник формування інтересу студентів до занять в ансамблі бандуристів. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки.* 2019. № 1. С. 68-74. URL: <https://scholar.google.com/citations?user=m7ESgFkAAAAJ&hl=en> (дата звернення: 26.01.2025).

References

1. Arystova, L. (2018). Metodychni zasady pidhotovky maibutnikh uchyteliv do patriotychnoho vykhovannia uchniv 4-kh klasiv na urokakh muzychnoho mystetstva [Methodological principles of training future teachers for patriotic education of 4th grade students in music lessons]. *Naukovyi visnyk MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho. Serii: Pedagogichni nauky - Scientific Bulletin of the Mykolaiv V. O. Sukhomlynsky National University. Series: Pedagogical Sciences*, 1 (60), 16-20. [in Ukrainian].
2. Bakum, V. A. (2017). Formuvannia muzychno-pedahohichnoi kultury maibutnikh uchyteliv muzyky zasobamy ukrainskoi narodnoi pisni [Formation of musical and pedagogical culture of future music teachers by means of Ukrainian folk song]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedagogichni nauky – Scientific notes of the Berdyansk State Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences*, 1, 108-113. [in Ukrainian].
3. Vasylevska-Skupa, L. P. (2003). Osoblyvosti formuvannia tvorchykh zdibnostei maibutnikh uchyteliv muzyky [Peculiarities of formation of creative abilities of future music teachers in vocal class]. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy – Modern information technologies and innovative teaching methods in training specialists: methodology, theory, experience, problems* : zb. nauk. pr. Kyiv – Vinnytsia: 307-310. [in Ukrainian].
4. Drozdova, K. Ye. & Vasylevska-Skupa, L. P. (2018). Pedahohichni umovy formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva do vykhovannia natsionalnoi samosvidomosti uchniv u zahalnoosvitnikh zakladakh [Pedagogical conditions for the formation of the readiness of future teachers of musical art to educate students' national self-awareness in secondary educational institutions]. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy – Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems*, 50, 266-270. [in Ukrainian].
5. Ivanytskyi, A. I. (2005). *Ukrainske muzychne mystetstvo* [Ukrainian Musical Art]. Kyiv. [in Ukrainian].
6. Koval, T. V. (2012). Vykorystannia narodnopisennoi spadshchyny Mykoly Leontovycha u mystetskii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv [Using the folk song heritage of Mykola Leontovych in the artistic training of future primary school teachers]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka – Pedagogical education: theory and practice*, 12, 357-360. [in Ukrainian].
7. Koval, T. V. & Hrab, O. D. (2021). Rozvytok tvorchoi osobystosti maibutnoho pedahoha zasobamy narodnoho muzychnoho mystetstva [Development of the creative personality of the future teacher through the means of folk musical art]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of the formation of creative personality in higher and general education schools*, 74(2), 211-215. [in Ukrainian].
8. Koval, T. V. & Hrab, O. D. (2022). Natsionalne vykhovannia molodshykh shkolariv zasobamy muzychno-teatralizovanoi diialnosti [National education of younger schoolchildren by means of *Theory and Practice*, 1, 206-211. Retrieved from: <https://dspace.vspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c2e965b7-aba1-4784-849b-f4f0708dd882/content> [in Ukrainian].
9. Koval, T. V. & Shportun, O. M. (2005). Pisenno-obriadovi folklor ta yoho praktychne vkorystannia u vykhovanni studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv [Song and ritual folklore and its practical use in the education of students of higher educational institutions]. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy – Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems* : zb. nauk. pr. Kyiv-Vinnytsia: TOV firma «Planer», 7, 330-332. [in Ukrainian].
10. Komisarenko, N. O. (2011). Formuvannia patriotychnykh tsinnostei u studentiv z oporoiu na idei V.O. Sukhomlynskoho [Formation of patriotic values in students based on the ideas of V. O. Sukhomlynsky.]. *Naukovyi visnyk LNUVMBT imeni S. Z. Hzhyskoho – Scientific Bulletin of the S. Z. Gzhyskyi Lviv National University of Military and Political Sciences*, 3(49), 157-163. [in Ukrainian].

11. *Kontseptsiiia «Nova ukrainska shkola»* [The concept of «New Ukrainian School»]. (2016). Approved by the decision of the board of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 27 October 2016. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-comp.pdf> [in Ukrainian].
12. Liakh, N. H. & Ryshchak, N. I. (2023). Natsionalno-patriotychni tsinnosti: sutnist ta vyznachennia poniattia [National-patriotic values: essence and definition of the concept]. *Nasha shkola: naukovo- praktychni studii – Our school: scientific and practical studies*, 4, 39-44. [in Ukrainian].
13. Chaban-Chaika, S. (2024). Formuvannia svitohliadu studentiv shliakhom vyvchennia epichnykh tvoriv ukrainskoi narodnoi muzychnoi tvorchosti [Formation of students' worldview through the study of epic works of Ukrainian folk music]. *Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka – Scientific works of the Ivan Ohienko Kamianets-Podilskiy National University : zbirnyk za pidsumkamy zvitnoi naukovo konferentsii vykladachiv, doktorantiv i aspirantiv. Kamianets-Podilskiy: Kamianets-Podilskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Ohienka*, 23, 317-319. [in Ukrainian].
14. Chaika, S. V. (2019). Ukrainska narodna muzychna tvorchist yak holovnyi chynnyk formuvannia interesu studentiv do zaniat v ansambli bandurystiv [Ukrainian folk musical creativity as the main factor in forming students' interest in classes in the bandura ensemble]. *Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia. Seriya: Psykholoho-pedahohichni nauky – Scientific notes of the Mykola Gogol National State University. Series: Psychological and pedagogical sciences*, 1, 68-74. Retrieved from: <https://scholar.google.com/citations?user=m7ESgFkAAAJ&hl=en> [in Ukrainian].

*Статтю надіслано до редакції 20.02.2025 р.
Статтю рекомендовано до друку 24.04.2025 р.
Статтю опубліковано 18.08. 2025 р.*

Про авторів

Оксана Граб, провідна концертмейстерка кафедри мистецьких дисциплін дошкільної та початкової освіти, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна
ORCID iD: 0000-0002-6933-9446
grab.o@vspu.edu.ua

Олександр Граб,
учитель музичного мистецтва вищої категорії,
вчитель-методист
Комунальний заклад «Вінницький фізико-математичний ліцей № 17»
м. Вінниця, Україна
grabos.vin@ukr.net

About the Authors

Oksana Grab,
leading concertmaster
Department of Art Disciplines of Preschool and Primary Education, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
Vinnytsia, Ukraine
ORCID iD: 0000-0002-6933-9446
grab.o@vspu.edu.ua

Oleksandr Grab,
highest category music teacher,
methodologist
Municipal institution
«Vinnytsia Physics and Mathematics Lyceum № 17»
Vinnytsia, Ukraine
grabos.vin@ukr.net